

Betænkning afgivet af Erhvervsudvalget den 27. januar 2009

Betænkning

over

I. Forslag til lov om statsligt kapitalindskud i kreditinstitutter

II. Forslag til lov om ændring af lov om finansiel stabilitet

(Overgangsordning for statslig garanti m.v.)

[begge af økonomi- og erhvervsministeren (Lene Espersen)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslagene blev fremsat den 21. januar 2009 og var til 1. behandling den 22. januar 2009. Lovforslagene blev efter 1. behandling henvist til behandling i Erhvervsudvalget. Udvalget anmoder om, at lovforslagene henvises til fornyet udvalgsbehandling mellem 2. og 3. behandling.

Dispensation fra § 13, stk. 1, i Folketingets forretningsorden

Udvalget anmoder om, at Folketinget dispenserer fra reglen i forretningsordenen om, at 3. behandling først må finde sted 30 dage efter fremsættelsen.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslagene i 2 møder.

Høring

Udkast til lovforslagene har inden fremsættelsen været sendt i høring. Den 27. januar 2009 sendte økonomi- og erhvervsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

EDC-Gruppen A/S,
Nielsen & Partnere og
RealMæglerne Holding A/S.

Økonomi- og erhvervsministeren er bedt om at kommentere de skriftlige henvendelser over for udvalget inden 2. behandling af lovforslagene.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 29 spørgsmål til økonomi- og erhvervsministeren til skriftlig besvarelse. Ministeren har besvaret 18 af disse spørgsmål, mens de resterende 11 spørgsmål forventes besvaret inden 2. behandling.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af EL) indstiller lovforslagene til *vedtagelse*.

Socialdemokratiets medlemmer af udvalget bemærker, at dansk økonomi er i en alvorlig situation. Arbejdsløsheden stiger med rekordfart, og en tsunami af finansiel uro har ramt os. Hver dag mister hundredvis deres arbejde, ordrebøgerne er tomme og væksten styrtdykker.

Omfanget af krisen har overrasket alle. Det er derfor en fælles opgave at sikre stabiliteten i dansk økonomi.

Danmark står ansigt til ansigt med et globalt økonomisk tilbageslag, der vil trække dybe spor i den danske økonomi i de kommende år. Antallet af konkurser stiger, og stadig flere massefyringer kommer til. Alle økonomiske kurver vender den forkerte vej, og dag for dag nedjusterer økonomerne deres væksts-køn.

Samtidig er store dele af den finansielle sektor i alvorlige problemer. Bankerne har lidt massive tab på især et stadig mere skrantende boligmarked. Som konsekvens heraf er bankernes egenkapital skrumpet, samtidig med at deres udlån er steget. Den situation har skabt en voldsom ubalance i bankernes kapitalgrundlag, og det er nu entydigt klart, at en meget stor andel af de danske pengeinstitutter får stadig vanskeligere ved at leve op til kapitalkravene om, at banken skal have 1 kr. i egenkapital pr. 12,5 kr. i udlån.

Der er to løsninger på det problem: Enten skal bankernes egenkapital forøges – hvilket p.t. stort set er umuligt pga. den økonomiske situation – eller også skal bankerne reducere deres udlån med op mod 25 pct., hvilket svarer til en reduktion i udlånene på ca. 500 mia. kr.

Hvis bankerne reducerer deres udlån i det omfang, vil det få fatale følger for de danske virksomheder. Virksomhederne vil få særdeles vanskeligt ved at få den nødvendige kredit i bankerne til fortsat udvikling og investeringer. For Socialdemokraterne er der ingen tvivl om, at denne udvikling vil medføre faldende produktion, flere virksomhedslukninger og stærkt stigende ledighed. Hvis udviklingen skal stoppes, skal der indskydes statslig kapital i bankerne hurtigt. Derfor er Bankpakke II en nødvendighed.

Der er fra bankernes side gjort meget for at forklare kreditklemmen som en konsekvens af den internationale finanskrise, og at den i højere grad er en »samfundspakke« end en »bankpakke«.

Krisen i bankerne er ikke kommet af sig selv, ej heller kun af udefrakommende årsager. Årsagen er i høj grad manglende mådehold og omtanke i bankernes direktionslokaler. For Socialdemokraterne er det uforståeligt, at bankerne ikke har lært mere af fortidens hændelser.

I slutningen af 80'erne og starten af 90'erne blev Danmark, Norge og Sverige ramt af en meget alvorlig bankkrise. Mange banker havde eksponeret sig for kraftigt i forhold til bl.a. bygge- og ejendomssektoren med få og meget store udlån. Da lavkonjunkturen indfandt sig, betød det, at risici, som bankerne havde påtaget sig, i mange tilfælde blev for store. Resultatet kender vi i dag – bankerne oplevede meget alvorlige økonomiske problemer, hvilket førte til bl.a. statslige overtagerer af de største banker i Norge og Sverige og Unibanks kollaps i Danmark.

For Socialdemokraterne er der ingen tvivl om, at bankerne under højkonjunkturen har gjort alt for lidt for at polstre sig til lavkonjunkturen, og at bankerne derfor selv bærer et væsentligt ansvar for kreditklemmen.

Realiteten er, at bankerne igennem de seneste år har ført en alt for lemfældig og risikobetonet udlåns politik. En pointe, som også blev understreget på Finansrådets seneste årsmøde i november 2008, hvor formand og direktør i Nordea, Peter Schütze, sagde;

»I det danske finansielle miljø skabte vi et indlånsunderskud på 500 mia. kr. på ganske få år. Der var så mange spændende udlånsopgaver. Vi fik et alt for afslappet forhold til risiko – ikke mindst kreditrisiko. Og vi overlod alt for meget til matematikken og modellerne samtidig med, at markerne blev ved med at stige.«

Socialdemokraterne finder det afgørende, at en bred kreds af partier i Folketinget står bag forliget om Bankpakke II. Socialdemokraterne ønsker at fremhæve følgende elementer i den endelige aftale om Bankpakke II:

Bankpakke II forbedrer kapitalgrundlag for pengeinstitutter og realkreditinstitutter markant.

De 100 mia. kr. vurderes at ville stabilisere bankerne og øge sandsynligheden for, at pengeinstitutterne vil løsne op for kreditklemmen.

Bankpakke II lægger visse begrænsninger på direktionslønningerne.

Direktionsmedlemmerne i pengeinstitutterne har haft særdeles kronede lønforhold i de seneste år. Socialdemokraterne har klart slået fast, at det er et udtryk for uacceptabel mangel på mådehold, og er derfor tilfredse med, at det lykkedes at sikre begrænsninger i de variable løndelev af direktionslønningerne. Med pakken sikres der:

- Forbud mod aktieoptionsprogrammer.
- Forbud mod, at variable løndelev overstiger 20 pct. af den samlede grundløn inkl. pension.
- Forbud mod at fratække mere end halvdelen af direktionens løn i instituttets skatteregnskab.
- For alle banker indføres der derudover et generelt forbud mod, at aktieoptioner og andre variable løndelev kan overstige grundløn inkl. pension med mere end 50 pct.

Bankpakke II medfører et forbud mod lånefinansieret salg af bankernes egne aktier og dæmper op for aggressiv markedsføring.

Året 2008 bød på flere særdeles usmagelige tilfælde af aggressiv rådgivning fra bankernes side. Bl.a. sås tilfælde, hvor banker anbefalede egne kunder at opkøbe bankens aktier via lån i kundens friværdi. I nogle tilfælde skete markedsføringen, kort før banken kollapsede. Den slags aggressiv markedsføring sætter Bankpakke II en stopper for. Og forbrugerombudsmanden får nu styrkede muligheder for at tage konkrete sager om aggressiv markedsføring op.

Bankpakke II styrker Finanstilsynet.

Finanstilsynets ressourcer styrkes, og der er fokus på, at Finanstilsynets sanktionsmuligheder skal styrkes.

Bankpakke II forbedrer de eksporterende virksomheders finansielle vilkår.

Med tilførslen af 20 mia. kr. til Eksport Kredit Fonden er rammerne for eksporterende virksomheders økonomiske vilkår forbedret væsentligt.

Bankernes betydning for dansk økonomi, for vores velstand og udvikling er enorm. Og med denne anden bankpakke tager Socialdemokraterne det som givet, at mådehold og omtanke nu sættes over det alt for afslappede forhold til risiko og gambling med stabiliteten i bankernes holdbarhed, der desværre har præget bankernes direktionslokaler de seneste år.

Bankpakke II er nødvendig. Men det er kun ansvaret over for stabiliteten og holdbarheden i dansk økonomi og hensynet til danske arbejdspladser, der er årsagen til Socialdemokraternes underskrift på aftalen.

Der er ingen tvivl om, at bankpakke II havde set anderledes ud, hvis Socialdemokraterne havde siddet for bordenden. Resultatet ville have været:

Yderligere begrænsninger på direktionsløningerne i de banker, der skulle modtage statslig kapital.

Konkret ville alle aktieoptioner og øvrige variable lønde som bonus og engangsvederlag have været forbudt i perioder med statslige kapitalindskud. Det er kun rimeligt, at når skatteborgernes penge bruges på at redde banker, skal bankernes direktioner vise udstrakt mådehold.

Et højere afkast af skatteborgernes indskud.

Den indskudsmodel, som Bankpakke II indeholder, sikrer staten en rimelig renteindtægt, men burde have været styrket med en større statslig fortjeneste ved bankernes indfrielse af lånene.

Etablering af en selvstændig statslig udlånsinstitution parallelt med de kommercielle pengeinstitutter.

Den statslige udlånsfunktion ville kunne træde til med lån og kredit i de situationer, hvor sunde og kreditværdige virksomheder ikke ville kunne opnå lån i de kommercielle banker.

En bedre beskyttelse af aktionærerne.

Aktionærerne og i særdeleshed de små aktionærer er for ringe beskyttet af de nuværende regler. Det ville derfor have været på sin plads, at lovforslagene havde fjernet stemmeretsbegrænsninger på aktier, skabt større åbenhed om aktionærerne – f.eks. gennem åbne registre om aktionærer – og havde sikret forbud mod bestyrelsers indsamling af fuldmagter. Sådanne ændringer ville have stillet de små aktionærer stærkere i forhold til indflydelse på bankernes drift og dispositioner.

Socialdemokraterne støtter lovforslagene, da kapitalindskud i de danske banker er en nødvendighed. Bankpakke II er ikke nødvendigvis nok i forhold til at sikre kreditværdige virksomheder tilstrækkelig kredit- og lånemulighed og dermed danske arbejdspladser. Derfor skal Bankpakke II følges op af en ambitiøs vækstplan.

Et *mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslagene til *forkastelse* ved 3. behandling.

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Hans Christian Schmidt (V) fmd. Jacob Jensen (V) Jens Vibjerg (V)

Lars Christian Lilleholt (V) Tina Nedergaard (V) Colette L. Brix (DF) nfmd.

Pia Adelsteen (DF) Mike Legarth (KF) Per Ørum Jørgensen (KF) Orla Hav (S)

Benny Engelbrecht (S) Morten Bødskov (S) Niels Sindal (S) Karsten Hønge (SF)

Flemming Bonne (SF) Morten Helveg Petersen (RV) Frank Aaen (EL)

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	2
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne	3
Enhedslisten (EL)	4	(UFG)	

Oversigt over bilag vedrørende L 102/L 103

Bilagsnr.	Titel
1	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslagene
2	Henvendelse af 22/1-09 fra EDC-Gruppen A/S
3	Kopi til orientering af økonomi- og erhvervsministerens svar på § 20-spørgsmål nr. S 927-935 vedrørende kreditpakken
4	Henvendelse af 23/1-09 fra RealMæglerne Holding A/S
5	1. udkast til betækning
6	Høringssvar og høringsnotat, fra økonomi- og erhvervsministeren
7	Henvendelse af 22/1-09 fra Nielsen & Partnere

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 102/L 103

Spm.nr.	Titel
1	Spm., om de milliarder, som bankerne med bankpakken får lov at låne af staten, er fradragsberettigede, og hvad nettoudgifterne vil være for bankerne, til økonomi- og erhvervsministeren
2	Spm., om ministeren kan bekræfte, at den såkaldte begrænsning af bankdirektørernes løn kan neutraliseres, hvis banken accepterer, at lønudgiften bliver 12,5 pct., til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm., om en begrænsning af bankdirektørers løn kan kompenseres ved en bedre pensionsordning, uden at det koster banken ekstra i forhold til den aktuelle lønudgift til bankdirektøren, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om statens garanti for indlån i bankerne fortsat udgør de skønnede 3.000 mia. kr., eller om skønnet har ændret sig, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om, hvor stort et beløb der i dag er trukket af Afviklingsselskabet til sikring af finansiel stabilitet, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om, hvorfor realkreditvirksomhederne har fået brug for et kapitalindskud, herunder om det har forbindelse til de nye SDO-lån, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm., om lånene til bankerne på 100 mia. kr. ikke er afdragsfri, uopsigelige og uden udløbsdato, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om, hvornår renten på lånene til bankerne forfalder til betaling, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm. om, hvorfor det er nødvendigt at yde 20 mia. kr. til Eksport Kredit Fonden, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå

-
- 10 Spm., om indskydergarantien på 750.000 kr. vil blive finansieret på samme måde som i dag, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm., om ministeren kan bekræfte, at de årlige redegørelser for udviklingen i bankernes udlån er uden konsekvenser, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm., om Eksport Kredit Fonden skal garantere 90-95 pct. af de garantier, bankerne kommer med, eller om der skal ske en selvstændig kreditvurdering i Eksport Kredit Fonden, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om, hvordan de skattemæssige vilkår er, hvis Afviklingselskabet yder et kontant beløb til en bank, der overtager en anden bank, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm., om bankpakke II betyder, at pengeinstitutternes bidrag til bankpakke I i realiteten bortfalder, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om, hvad der menes med at give bankerne økonomiske incitamenter til at begynde at betale lånene tilbage i Bankpakke II, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm., om ministeren kan bekræfte, at statens lån til bankerne går tabt i det omfang, det går banker, som det gik Roskilde Bank, eller de fusioneres, og den fortsættende bank giver mindre for aktierne end summen af den ansvarlige kapital i den bank, der overtages, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm., om ministeren vil bekræfte, at staten både kan miste et ydet lån samt yde et kontant tilskud, hvis en bank overtager en anden bank, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm., om ministeren vil bekræfte, at der ikke er nogen som helst garanti imod, at banker, der modtager lån fra staten, uden videre kan låne disse penge til spekulation i udlandet, til udenlandske virksomheder eller til danske spekulanter, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm. om, hvorvidt der er sikkerhed for, at kreditpakken lever op til ikke blot EU's nuværende – men også det kommende – kapitalkravsdirektiv, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm. om kommentar til henvendelse af 22/1-09 fra EDC-Gruppen A/S, til økonomi- og erhvervsministeren
- 21 Spm. om kommentar til henvendelse af 23/1-09 fra RealMæglerne Holding A/S, til økonomi- og erhvervsministeren
- 22 Spm., om ministeren kan bekræfte, at den reelle forrentning på det statslige kapitalindskud er langt mindre end de ofte fremhævede 10 pct., fordi denne rentebetaling er fradragsberettiget, og staten selv skal låne for at kunne låne ud til bankerne, til økonomi- og erhvervsministeren
- 23 Spm., om ministeren kan bekræfte, at den reelle rente på indskud, der

nominelt er sat til 9 pct., kun er 3,75 pct., når der modregnes for værdien af skattefradraget og statens renteudgift (3 pct.), og at den gennemsnitlige rente på 10 pct. reelt kun er 4,25 pct. værd for staten, til økonomi- og erhvervsministeren

- 24 Spm., om ministeren kan bekræfte, at en gennemsnitlig forrentning på 4,25 pct. kan blive meget mindre på grund af risikoen for tab på kapitalindskud, til økonomi- og erhvervsministeren
- 25 Spm. om, hvilken rentefordel det skønnes, at bankerne får som følge af statens garanti for indskud, til økonomi- og erhvervsministeren
- 26 Spm., om ministeren kan bekræfte, at der ikke er nogen økonomiske sanktioner over for banker, selv om de i de krævede halvårslige redegørelser for bankens udlånspolitik ikke lever op til det ønskede formål med statens kapitalindskud, til økonomi- og erhvervsministeren
- 27 Spm. om en beskrivelse af kapitalbevægelserne bag det indlånsunderskud, som danske banker har, til økonomi- og erhvervsministeren
- 28 Spm., om ministeren vil redegøre nærmere for det fremlagte skøn over, at loven ikke får økonomiske konsekvenser for det offentlige, til økonomi- og erhvervsministeren
- 29 Spm. om kommentar til henvendelse af 22/1-09 fra Nielsen & Partnere, til økonomi- og erhvervsministeren